

12-тақырып. Көрнекі мазмұнды құру және өңдеу

Жоспар:

1. PowerPoint ерекшеліктері.
2. Camtasia Studio ерекшеліктері.
3. Adobe Premiere Pro ерекшеліктері.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Бузаубакова К.Д., Амирова А.С., Маковецкая А.А. Цифрлы педагогика: Оқулық. –Тараз: «ИП «Бейсенбекова Ә.Ж.», 2022. –314 б.
2. Элен Битэм, Рона Шарп. Педагогиканы цифрлық дәуірде қайта зерделеу. ХХІ ғасырдағы оқыту дизайны. –Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019. – 328 б.
3. Петрова Е.В. Цифровая дидактика: проектирование процесса обучения и его сопровождение // Современное педагогическое образование. – 2018. – № 4. – С. 37– 42.
4. Нұрбеков Б.Ж. Қашықтықтан оқыту бойынша оқытушылардың кәсіби құзырлығын қалыптастырудың теориялық және әдіснамалық негіздері. П.ғ.д. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындаған дисс. авторефераты. -Алматы, 2010. -51 б.
5. Джусубалиева Д.М. Формирование основ информационной культуры студентов в условиях дистанционного обучения. –Алматы: Ғылым. –199. -222 с.
6. Бузаубакова К.Д., Нурманалиева У.Т. ҚР қашықтықтан білім беру жағдайында болашақ педагогтердің цифрлы-креативті құзыреттіліктерін қалыптастырудың технологиялық және әдістемелік аспектілері// Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің Хабаршысы. «Педагогикалық ғылымдар» сериясы.– №3(68). – 2021. –Б.71-82.
7. Аймалетдинов Т.А., Баймуратова Л.Р., Зайцева О.А., Имаева Г.Р., Спиридонова Л.В. Цифровая грамотность российских педагогов. Готовность к использованию цифровых технологий в учебном процессе. –М.: Издательство НАФИ, 2019. – 84с.
8. The Digital Competence Framework [Электронный ресурс]. –2018. Дата обновления: 12.2018.[URL:https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework](https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework) (Дата обращения: 10.03.2023).

1. PowerPoint ерекшеліктері

Бүгінгі таңда білім беру толықтай цифрлық ортаға көшті: интернетте жүздеген мың бейне курстар бар. Бейне пішімі визуалды, дыбыстық, логикалық және ассоциативті жадқа әсер етеді, бұл оқу материалын игерудің максималды сапасын қамтамасыз етеді: пайдаланушыларға кітапты немесе нұсқаулықты оқудан гөрі бейне сабақты қарау ыңғайлы. Әйгілі американдық педагог Э.Дейлдің зерттеулеріне сәйкес, оқыту әр түрлі оқыту әдістерімен

жақсарады. Атап айтқанда, есте сақтаудың екі негізгі арнасы – есту және визуалды болуы мүмкін танымдық жүктемені жақсарту үшін қолданылады. Бұл дегеніміз, бейне және сөйлесу әдістерін біріктірген кезде студенттер бір немесе екіншісіне қарағанда көбірек материалды біле алады. Осылайша, бейнеклиптерді оқушылардың оқу тиімділігін арттыру үшін немесе қашықтан оқыту түрінде оқытудың дәстүрлі әдістеріне қосымша ретінде пайдалануға болады.

«Төңкерілген сынып» деп аталатын оқу үлгісінде оқушылар үйдегі бейнематериалдарды алдын ала қарайды, ал сыныпта түсініксіз нәрселер бойынша пікірталас өткізеді. Бұл білім алушыларға бірлескен жұмыс аясында оқуды шоғырландыруға және қажет болған жағдайда бастапқы бейнелерді қайта қарауға мүмкіндік беру арқылы пайдалы.

Бейне сабақтар білім алушылардың технологияны оқуға деген ынтасының жоғары деңгейін сақтай отырып, оқу процесін қысқанды, жүйелі, кешенді түрде ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Оқытуда бейнелер мен бейне сабақтарды қолдану сияқты әдістемелік әдіс зерттелетін материалды көрнекі етуге мүмкіндік береді және білім алушылардың өзіндік дайындығының жетекші құралы бола алады.

Жақсы нұсқаулық бейнелер мұқият жоспарлаудан басталады. Препродакшн көбінесе кез-келген кино түсіру процесінің маңызды элементі болып табылады және ол эскиздерден, сюжеттік тақталардан және нақты стратегиядан басталады.

Жоспар бейнеде қандай мазмұн түрлерін көргіңіз келетінін, бейненің мақсаттары қандай екенін сипаттайтын дәйекті жазбалар сериясы сияқты қарапайым болуы мүмкін. Бес абзацтық эссе жоғары сапалы білім беру бейнесінің берік және таныс негізі бола алады:

- Кіріспе.
- Ақпараттық блок-1.
- Ақпараттық блок-2.
- Ақпараттық блок-3 .
- Қорытынды.

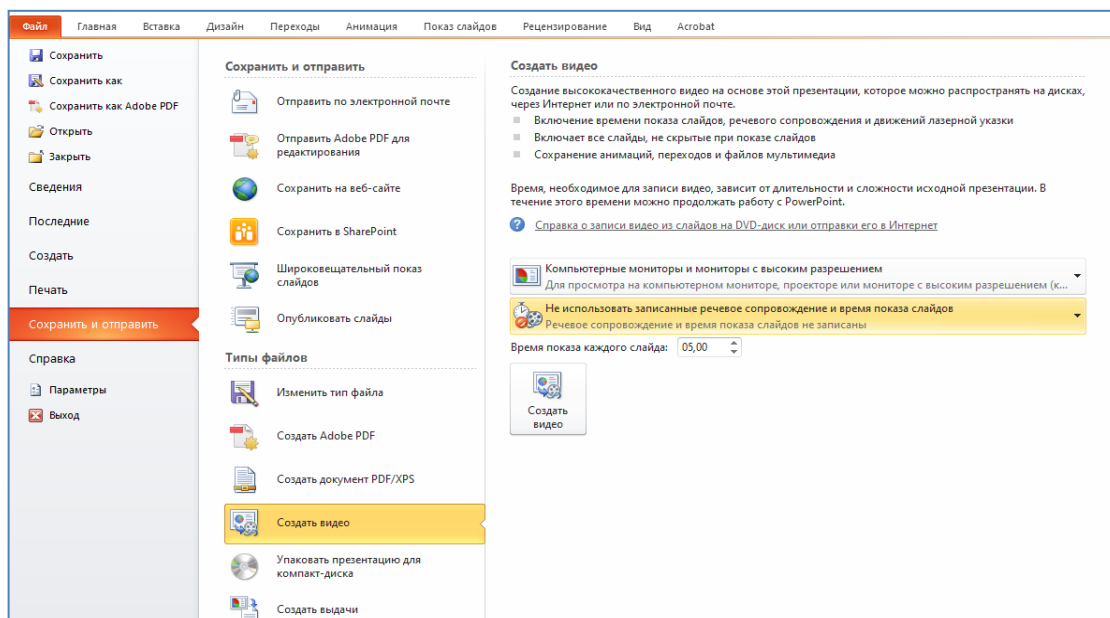
Бұл негізгі болып көрінуі мүмкін, бірақ кіріспе, ақпарат және қорытындының жақсы құрылымы сіздің бейнеңіздің бөлімдерін нақтылауға негіз бола алады.

Бейнеңіздің ұзындығы да маңызды. Алғашқы бейненің ұсынылатын ұзақтығы 7-ден 12 минутқа дейін. Бұл презентация стиліндегі бейненің орташа ұзақтығы. Бірақ егер сіз күрделі тақырыпты таңдасаңыз немесе көрермендерге қысқаша шолу жасағыңыз келсе, өзіңізді тым шектеулі сезінбеңіз. Сіз әрқашан ұзақтығын қысқарта немесе ұзарта аласыз, бірақ бастамас бұрын шамамен уақытты бағалаңыз. Бұл мазмұнды мақсатты және мазмұнды сақтауға көмектеседі.

Интерактивті бейнелерді Microsoft корпорациясының PowerPoint сияқты қарапайым, барлық таныстарының көмегімен жасауға болады. Кірістірілген Microsoft Mix плагині бейне жасауға жауап береді. Бұл функция Office 2010

жылдан бастап қол жетімді. Әрбір келесі нұсқамен плагин мүмкіндіктері өзгертілді, сондықтан 2010 нұсқасында сіз өзіңіздің презентацияңызды 280x720 максималды кеңейтімі бар бейне түрінде сақтай аласыз, басқаша айтқанда HD сапасы, және 2016 жылдан бастап оны максималды түрде сақтай аласыз, 3840x2160 кеңейтімі бар Ultra HD (4K) сапасы.

PowerPoint бағдарламасында бейне түрінде презентацияны экспорттау 1-суретте көрсетілді.

Сурет 1 – PowerPoint презентациясынан бейне жасау

PowerPoint-те жасалған бейнелер – бұл слайдтарды көрсететін бейне тізбегін біріктіру, олар бұрын орналастырылған бейне материалдарды да қамтуы мүмкін.

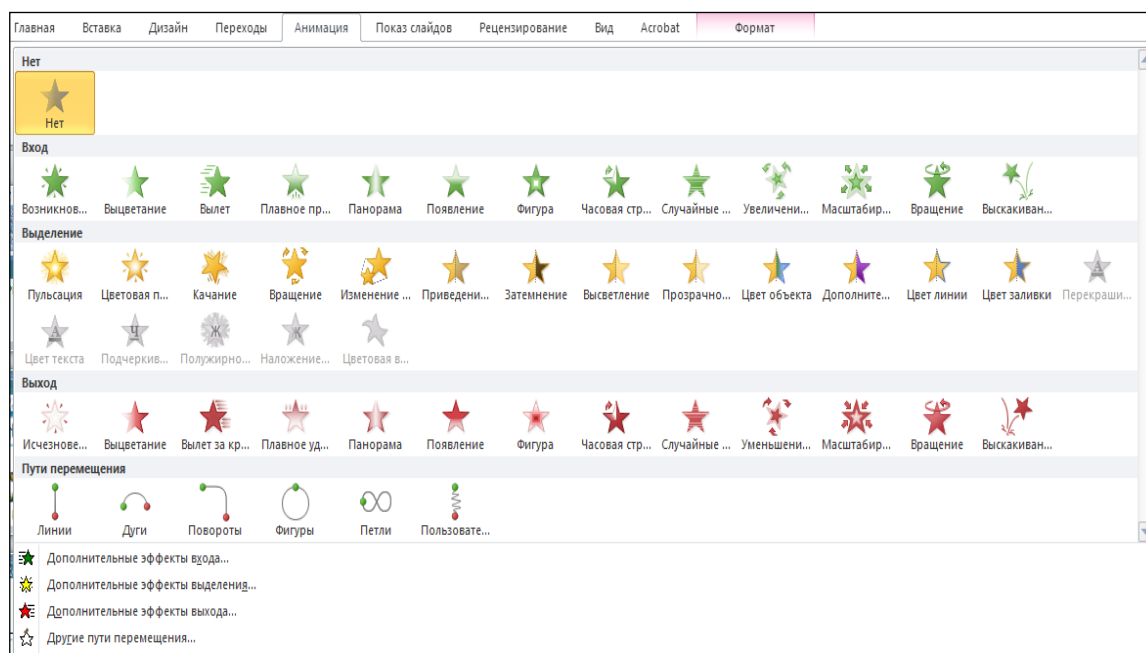
YouTube және дыбыс жолын білдіретін дауыс жазу. PowerPoint-те бейне дәрістер жасаудың қарапайымдылығымен қатар, айтарлықтай кемшілік бар, бұл жергілікті файлды сақтау уақыты, әр слайд бөлек сақталады және аудио жазбаны «түзету» қажет болғандықтан, сақтау процесі өте ұзақ. Сақтау уақыты слайдтардың санына және олардың мазмұнына, сондай-ақ жеке компьютердің техникалық сипаттамаларына байланысты.

Бейнені осылай жасау кезінде визуалды сүйемелдеу заманауи эстетикалық параметрлерге сәйкес келуі үшін презентацияны бейне форматында сақтамас бұрын қажет екенін түсіну керек:

- Өрістердің қатынасын орнатыңыз 16:9, әдепкі бойынша 4:3;
- Слайдтар арасында өтулер қосыңыз;
- Мәтіндік ақпарат пен иллюстрациясы бар блоктарға көрініс, жоғалу және бөлектеу анимациясын қою.
- Қажетті бейне ақпаратты қосыңыз.

Осы қарапайым талаптарды орындау сізге пайдалы ғана емес, сонымен бірге визуалды түрде керемет жаттығу бейнесін де жасайды.

«Анимация» қойындысы 2-суретте көрсетілді.

Сурет 2 – Power Point «Анимация» қойындысы

2. Camtasia Studio ерекшеліктері

Бейнені өңдеу процесі бағдарламалық құралды таңдаудан басталады. Нарықта қол жетімділігімен және сәйкесінше құралдарымен ерекшеленетін көптеген нұсқалары бар. Тегін пайдалануды қамтамасыз ететін бағдарламалық құралда функциялардың шектеулі саны болуы мүмкін.

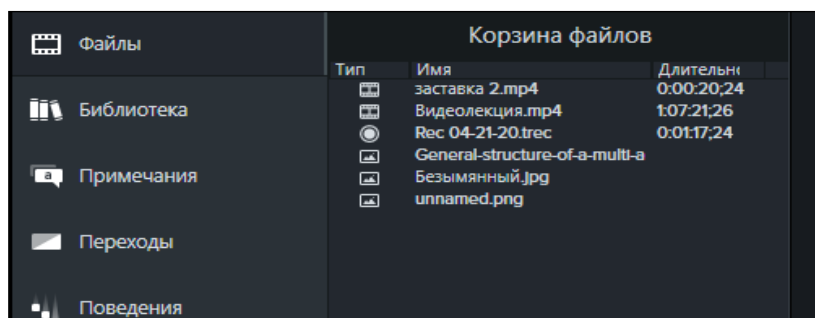
2002 жылы TechSmith корпорациясы Camtasia Studio скринкастинг және бейне өңдеу бағдарламалық құралын әзірледі.

Camtasia Studio – пост-өндірістік өңдеуі бар скринкастинг бағдарламасы. Бағдарламада Adobe Premiere Pro және Pinnacle Studio сияқты кәсіби бейне өңдеу бағдарламаларының мүмкіндіктерінің кең ауқымы жоқ, бірақ оның құралдары оқу бейнелерін жасау үшін жеткілікті. Сонымен қатар, Camtasia Studio ақылы болғанына қарамастан, әзірлеушілер оны орнатқаннан кейін 30 күн ішінде құралдарға толық қол жетімділікпен сынақ нұсқасын пайдалануға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, ақысыз нұсқадағы бейне жазбалар су таңбасыз (водяной знак) сақталады, бұл да маңызды жетістік. 2022 жылдың қаңтар айындағы коммерциялық нұсқасының құны 130 000 теңгені құрайды.

Сонымен, бейнені өңдеуге арналған бағдарламаны таңдағаннан кейін, таңдалған бағдарламаға қарамастан, бірінші қадам жобаға барлық материалдарды қосу болып табылады.

Материалдарды қосу терезесі 3-суретте көрсетілді.

Camtasia Studio 2019 нұсқасынан бастап аудио-, бейнематериалдар мен кескіндерді ғана емес, сонымен қатар Power Point презентацияларын қосуға мүмкіндік береді, бұл ретте бүкіл презентация слайдтық кескіндерге бөлінген, бұл өңдеу процесін жеңілдетеді.

Сурет 3 - Жобаға материалдарды қосу

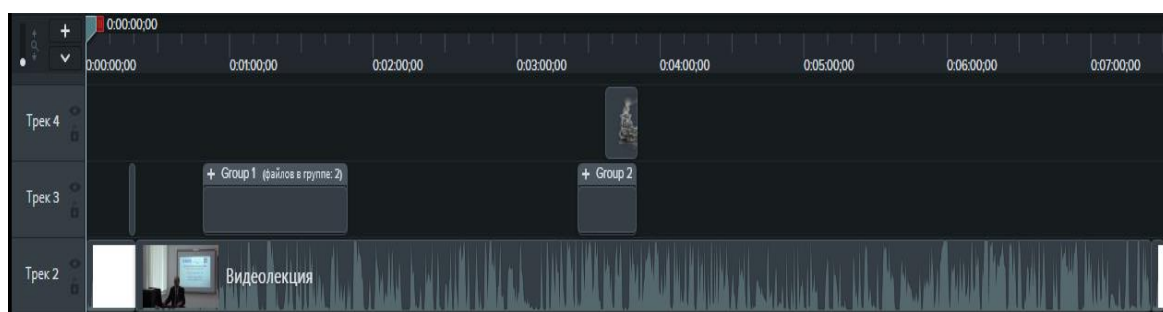
Барлық материалдар қосылғаннан кейін, оларды сюжеттер тақтасындағы тректерде қажетті ретпен орналастыру керек, ал жоғарғы тректерде орналасқан материалдардың бейне тізбегі төменгімен қабаттасады. Оған материалдар орналастырылған жол 4-суретте көрсетілді.

Жоғарыда аталған фактіні «Суреттегі сурет» бейнесін жасау кезінде немесе хрома кілт әсері бар бейнені өңдеу кезінде ескеру қажет.

Материалдармен жұмыс істеу процесі жазбаның сәтсіз фрагменттерін жоюдан басталады, ол үшін сюжеттік тақта тректерінің үстіндегі терезенің сол жағында орналасқан құралдар тақталарын қолдануға болады.

Барлық «сәтсіз» фрагменттерді алып тастағаннан кейін, ең қарапайым бейнедәріс жасалған деп болжауға болады, бірақ ол болашақ тыңдаушыларға «тартымды» болуы үшін қол жетімді чиптерді пайдалану арқылы оны әрлеу керек.

Мысалы, тітіркендіргіш дыбыстарды (шулар, тінтуірдің шертулері) жою үшін бейне ауысулар, анимация қосуға болады, фонда дыбыссыз музыка қоюға болады.

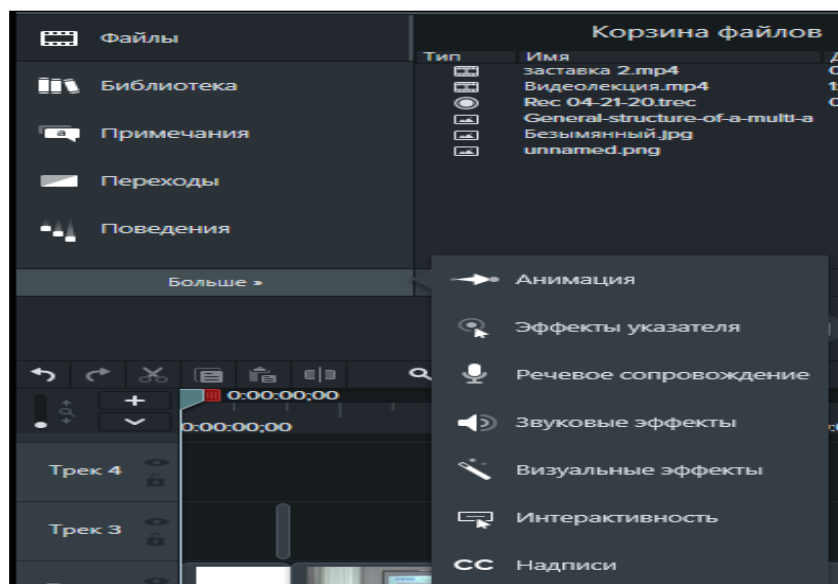

Сурет 4 – Материалдарды монтаждау үшін жолдарға орналастыру

Бейнені өңдеу процесі аяқталғаннан кейін алынған файлды mp4 пішімінде сақтаңыз.

«Келесі» түймесін басқаннан кейін рендеринг процесі басталады, оның ұзақтығы видеодәрістің ұзақтығына және компьютердің техникалық сипаттамаларына байланысты. Сонымен қатар, оперативті жады мен видеокартаның ең үлкен көлемі бар компьютерде бейнелерді сақтау процесі әлдеқайда жоғары, керісінше, әлсіз компьютерлерде көрсету жүйелік жадтың

жеткіліксіздігін көрсететін қате туралы хабарлармен бірге жүруі мүмкін, сақтау мүмкін емес. Қосымша құралдар 5-суретте көрсетілді.

Сурет 5– Бейнені өңдеудің қосымша опциялары

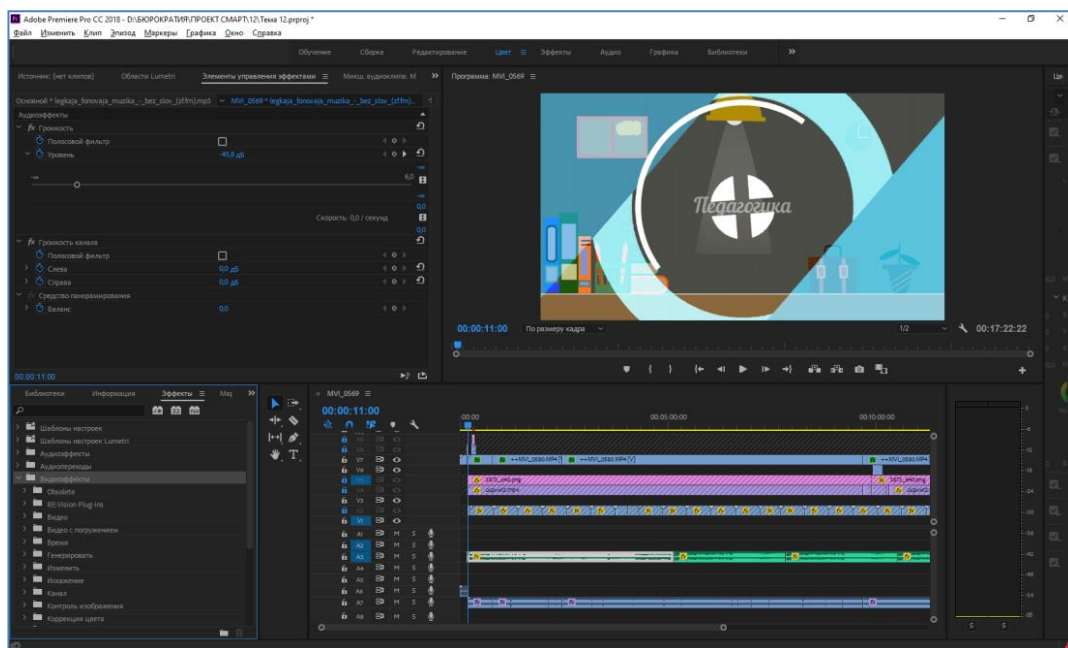
Бағдарлама бейне файлды кез келген форматта сақтауға мүмкіндік беретінін, бірақ бұл мүмкіндік тек пайдаланушы параметрлері режимінде сақтау кезінде қол жетімді екенін айта кету керек. Қазіргі уақытта mp4 бейненің шағын көлеміне, оны кез келген платформаға кейіннен біріктірудің қарапайымдылығына байланысты ең танымал екенін мойындаған жөн.

3. Adobe Premiere Pro ерекшеліктері

2003 жылдың қыркүйегінде Adobe Inc. хронометраж негізінде Adobe Premiere Pro бейне өңдеуге арналған бағдарлама әзірледі.

Premiere Pro – бейне өңдеуге арналған жетекші кәсіби бағдарламалық құрал. Шығармашылық құралдар және басқа қолданбалармен және қызметтермен біріктірулер кадрларыңызды мінсіз бейне кадрларына айналдыруға көмектеседі.

Adobe Premiere Pro жұмыс кеңістігі 6-суретте көрсетілді.

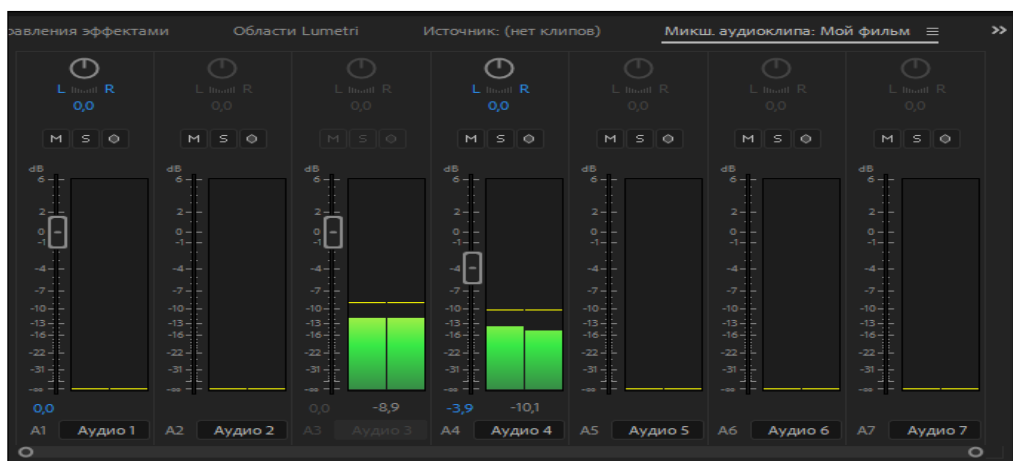
Сурет 6– Adobe Premiere Pro жұмыс кеңістігі

Ерекшеліктері мен артықшылықтары:

- 1) 8К-дан виртуалды шындыққа дейін кез келген форматтағы кез келген камерадан кадрларды өңдеу.
- 2) Premiere Pro басқа қолданбалармен, соның ішінде Adobe Photoshop, After Effects және Audition бағдарламаларымен интеграциясы.
- 3) Бейнені қайта пішімдеу.
- 4) Автосақтау.
- 5) Мыңдаған жоғары сапалы аудио файлдарға қол жеткізу.
- 6) Premiere Pro көмегімен жоғары сапалы жаттығу бейнелерін жасауға болады. Қызметкерлер мен оқытушылардың Premiere Pro пайдалануының көптеген жолдары бар.
- 7) Бейнелерді импорттау және жазылған дәрістерді өңдеу.
- 8) Қажетсіз кадрларды алып тастау, оқу материалын жақсарту немесе оқу бейнелерін жасау үшін клиптерді өңдеу және реттеу.
- 9) Қысқа бейнелерді біріктіріп, кешенді тренингке айналдыру.
- 10) Мәтін, сурет және бейне ауысуларын қосу.

Premiere Pro-ның басқа бейне өңдеу бағдарламаларынан айырмашылығы, түстерді түзетуге мүмкіндік береді, дыбыс параметрлерін реттеуге мүмкіндік беретін кіріктірілген эквалайзері бар.

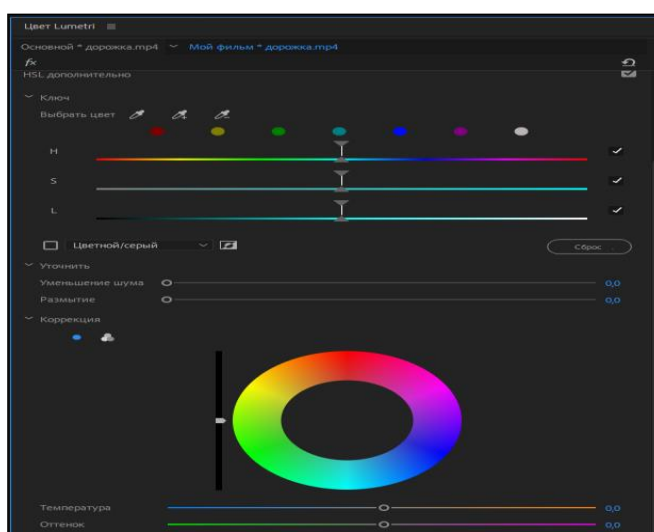
Adobe Premiere Pro эквалайзері 7-суретте көрсетілді.

Сурет 7 - Adobe Premiere Pro эквалайзері

Premiere Pro кадрларды біріктіру үшін жұмыс үстелінде немесе мобильді құрылғыда (Premiere Rush қолданбасы) пайдалануға болатын түрлі өңдеу құралдарын ұсынады. Бұған қоса, бейнелеріңізге тақырыптарды, ауысуларды және түсті алдын ала орнатуларды қосуға болады.

Түсті өзгерту терезесі 8-суретте көрсетілді.

Сурет 8 - Adobe Premiere Pro Түсті өзгерту

Autoplay media studio

AutoPlay Media Studio мультимедиалық жобаларды жасауға арналған. AutoPlay Media Studio көмегімен электронды оқулықтарды, CD/DVD мұқабаларын, презентацияларды, қарапайым ойындарды, электронды фотоальбомдарды, көруге оңай бейне жинақтарды, қарапайым аудио- және бейне ойнатқыштарды жасауға болады.

AutoPlay Media Studio бағдарламасында дайын үлгілердің көп түрі бар. Мысалы, бағдарламаларды іске қосуға, дыбыстарды ойнатуға, файлдарды басып шығаруға, интернет сайттарын ашуға арналған түрлі түймелері бар

мәзірді құрастыруға болады. Жобаны музыка, бейне, флэш-анимация, мәтінмен безендіруге болады.

Жобаға арнайы бағдарламалық құралдардың көмегімен дайындалған графикалық, бейне, аудио және анимация объектілері кіруі мүмкін. С, С ++, Java, Visual Basic бағдарламалау тілдерімен жұмыс істеу дағдылары болса, онда бұл бағдарламаның мүмкіндіктері айтарлықтай артады.

Кез келген жоба объектісіне белгілі бір әрекет тағайындауға болады. Бағдарлама объектілермен байланыстыруға болатын әртүрлі әрекеттердің кең ауқымын ұсынады. Мөлдірлік маскаларының көмегімен еркін пішінді автоматты түрде іске қосу терезелерін жасауға болады. Мұндай маска ретінде .x .jpg, .bmp, .png пішіміндегі графикалық файлдарды қолдануға болады.

AutoPlay Media Studio көмегімен жасалған қолданба соңғы кезеңде нысан үлгісі ретінде ұсынылады. Бұл модель кез келген объектілерді (графика, мәтін, бейне, Flash, HTML және т.б.) орналастыруға болатын жеке беттер тобынан тұрады.

AutoPlay Media Studio мүмкіндіктерін қосымша модульдер – плагиндер арқылы кеңейтуге болады. Олардың көмегімен кейбір жиі орындалатын тапсырмаларды автоматтандыруға болады.

Аяқталған жоба өздігінен ашылатын мұрағат ретінде ұсынылуы мүмкін, қатты дискіде жеке папка ретінде сақталады немесе тікелей бағдарламадан CD/DVD/Blu-Ray-ге жазылады. Бағдарлама дискінің графикалық қабығын және оны автоматты түрде іске қосу үшін барлық қажетті файлдарды жасайды. Сонымен қатар, жобаны бастау үшін компьютерде AutoPlay Media Studio орнатылған болуы міндетті емес.